

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj
Vidékre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Nyilttéri cikkeik

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873-dik évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálok.

A „KELET” kiadóhivatala.

Az állam és egyház elválasztása vagy elkülönzése.

III.

□ Az egyház és állam közti merev szakítás megkívánja, hogy az állami hatóságok ne vegyenek részt az egyházi istentiszteletben s hogy az állam mondjon le céljainak az egyház általi előmozdítására vonatkozó minden igényről. E téren azonban mutatkozik a teljes elválasztásnak kivihetlensége. Ide sorozható: a) az egyházi ima a fennálló hatalomért és a hazáért. Midőn az egyház ezt elrendeli, szolgálatot tesz az államnak, szentesítvén az állami köteleességeket a vallás tekintélye s a kedélyek fölötti hatalma által. Északamerika egyházai is imádkoznak az elnökért s az unióért; — b) az állami eseményeknek (p. az uralkodó születése- vagy halálának, nagyobb győzelmeknek, békekötésnek stb.) egyházi megünneplése. A teljes szakítás ezeket is végleg elenyésztetné, vagy igen nagy mérték-

ben tenné az egyházak önkényétől függővé; — c) Teljes elválás esetében elesnek az államfőnek s államhivatalnokoknak bizonyos egyházi ünnepélyeknél hivatalos minőségben való résztvétele is, s d) az állam nem alkalmazna tábori lelkészeket, hanem egyházi szükségleteik kielégítését a katonák tetszésére bízna. Ezáltal azonban tetemesen meggyöngülne a hadsereg erkölcsi állapota s a katonai fegyelem is komoly veszélynek tétetné ki. Az amerikai hadihajók is van az állam által alkalmazott lelkész, ki naponként végzi az istentiszteletet s a szárazföldi hadsereg ezredjeinek is van egy-egy káplánja; az amerikaiak e szolgálatra felváltva alkalmazzák a különböző felekezetek papjait, de csakis olyanokat, a kik más felekezetűek irányában türelmesek. Hasonló elutasíthatatlan szükségé a vallásos közreműködésnek forog fenn végül az állam börtöneinél is.

Az állam és egyház elkülönítése maga után vonja az egyházi javaknak az állam vagyonból való kiszakasztását. A kettő közti különbség mindig, még a közép-korban is, el volt ismerve. Csak hogy a felekezeti állam korszakában állami köteleességnek tekinték az egyházaknak legalább segélyezés általi támogatását, minek folytan az államvagyon jelenleg is sokszorosan meg van terhelve egyházi célú kiadásokkal. Ezen állítólagos államkötelezettséget legelőször Északamerika vona kétségbe s vitte keresztül az elvet, mely szerint az egyházi szükségleteikről való gondoskodás kizárólag az illető egyház híveit illeti. A gyökeres átalakítást Madison elnök azon híres emlékirata jelzi, a mely Virginia államot visszatartotta a papok fizetéséről való gondoskodástól. S valóban az állam felekezetiállásával nem egészen fér össze különböző felekezeti polgárai adóképessegének azon célból való tulfeszítése, hogy az államjövödelem egyes felekezetek előnyére használtassék fel. Sokkal természetesebb elv az, hogy minden egyházfelekezet saját erőivel fedezze szükségleteit. De másfelől az is tagadhatlan, hogy e tiszta alapelv, szemközt a fennálló intézményekkel s történelmi jogképzéssel, forradalmi szigor és erőszak nélkül rohamosan nem vihető keresztül. S még azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy különösen a nagy egyházaknak az államban való fennállása és virágzása bir az egyetemes jólétre nézve is any-

nyi közvetett érdekekkel, a mennyi az állam nemely egyházi célú kiadásainak igazolására szükséges.

— Országgyűlés. Pest jan 14. A mai ülésnek egyik érdekesebb mozzanata azon interpelláció, melyet Horn Ede a bankügyben juttatott a pénzügyminiszterhez. Horn röviden összefoglalva előadta a bank által közzétett sürgönyök tartalmát s felvilágosítást kért a minisztertől, hogy a dolgok így állapota közben mit szándékozik tenni? Ezután folytatott a kiszolgált altisztek atkalmazásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása, mely számos apró s a baloldal részéről minden áron élre állított kérdés megvitatása után szerencsésen befejeztetett. Ha nem is rövid, de mindenestre mulatságos volt a hadsereg és honvédség létszükségletének fedezéséről szóló törvényjavaslat általános tárgyalása. Tisza László ki hosszasan indokolta, miért tartja rosznak s mégis miért fogadja el általánosságban a törvényjavaslatot és Madarász József után, kinek még általánosságban sem tetszett a törvényjavaslat. Csiky Sándor mulattatta körülbelül egy fél óráig az egész házat, pártkülönbség nélkül, hercegasszonyok illemsértése miatt indított s Magyarország „apró marháiba kerülő háborúk rémületességeivel, melyek bizonyára nem következnek be, ha nem volna közösügyes alku és osztrák magyar sárgafeke hadügyminiszter, ki vérpadra viszi Magyarország sertes nyárait.” Ha a hazafi-e fájdalom és megbotránkozás illetén nyilvánulási közepette Csiky közben-közben oly dolgokat is mond, melyek előki megrovást érdemelnek más körülmények közt, ezekre mint Pulszky Ágost megjegyzé, legmúltabb felelet a ház osztatlan derűtsége. Különbö a törvényjavaslat felett az általános tárgyalás befejeztetett.

A képv. ház pénzügyi bizottságának

jelentése.

(Folytatás.)

A pénzügyminiszter fölhatalmazandó lenne a bizottság nézete szerint, hogy 44—45 millió effektív értékű kölcsönt kössön, a lehető legjobb feltételek alatt és az iránti javaslatát terjessze a ház elé. A fennmaradó 13—14 millió az állam aktiv értékeinek és követeléseinek értékesítése, vagy azok alapján teendő hitelművelet alapján lenne legcélszerűbben fedezendő.

Denever asszony felhasználva e megjegyzést, sietett Condat kisasszonyról kérdezősködni.

— Mártha is mindjárt bejön, — felelé a báro — felhasználta e halvány napsugárt, hogy meglátogassa a virágházat s egy kis sétát tegyen a kertben. E szoba, mely gőzfürdőhöz hasonlít, nem igen kedves neki s zivises ki negy friss leget szívni; de alkalmasint jelentették neki e látogatást... és ime itt is van, tévé hozzá, a mint maga kinyitá neki az egyik üveg-ajtót. Egy fiatal hölgyet láttunk ekkor a kert lombtalan fái közül felénk közelíteni, egyszerű fekete selyem öltönyben. Gyorsan lépdelt, a dértől zuzmarás ágak közt, s könnyed léptekkel, kecses muzdulattal haladt be. Csak elsuhan az uton s kis lábai alatt alig ropogott a hó.

Valami spanyol felöltöny-féle fekete csipkeszegélyzettel. védte fejét és vállait a hideg ellen. A mint belépett, néhány piros rózsát hozott kezében s én meghatva tekinték reá; rendkívül gyöngéd arca volt, finom átlátszó bőre s nagyon piros ajkai, komoly állású szája; haja sűrű, halvány világos szőke, természetes göndörséggel birt és izletesen rendezve, mint korona köríté vakító fehérségű homlokát; ez oly halvány szőke hajzat, s a mód, melylyel rendezve volt, hasonlónak tévék őt a Latour népies festményeihez.

De mi ez arcznak eredeti és megkapó jelleget kölcsönzött, az szemek voltak. Sötéteknek tetszettek, mint az éjszaka, vagy is: mint minő az ég színe éjjel, ha sem hold, sem felhő nem látható rajta. Most megértém, miért mondá Denever asszony, hogy Mártha kancsal; az én kedves néném semmiben sem szerette az eredetiséget, bármiben jelentkezék is az ez oly rendkívül sötét kék szemek boszanták őt, azt hitte, valami hibát kell keresnie, hogy miben, maga sem tudta biztosan.

A fiatal leány, miután mindnyájunkat köszöntött, mellém állt s nyájas hangon megkérte, hogy

Az ezen hitelművelet alapjául szolgáló értékek és követelések kijelölésére nézve a pénzügyminiszter terjesszen a ház elé javaslatot.

Mielőtt a bizottság áttérne azon észrevételekre melyeket a költségvetésre egész általánosságban előterjeszt azon határozatokat kívánja kiemelni a melyeket a képviselőház az 1872-ik évi költségvetés tárgyalása alatt hozott.

A nyugdíjakra előirányzott összegekre a ház kimondotta, hogy azokat az 1870-ik évi március hó 22-én hozott határozat értelmében felveszi ugyan a költségvetésbe, de azokat csak azon fentartással ajánlja meg, hogy az állami számszék által a törvény és a képviselőház 1870. évi március hó 22-én hozott határozataival összeegyeztessenek, mind addig pedig, míg az állami számszék azokra nézve ezen vizsgálatot nem teljesítette, azokat végleg megállapítottaknak nem tekintheti. A nyugdíjakra nézve még nem teljesült azon feltétel, a melyet a képviselő ház azoknak végleges megszavazására nézve a fentebbi határozat értelmében kikötött a mennyiben az állami számszék a nyugdíjaknak általa történt átvizsgálásáról még eddig nem tett jelentést. A bizottság tehát 1873-ra ugyan azon fentartással és feltétellel ajánlja az előirányzott nyugdíjakat megszavazásra, melyet azoknak megajánlásánál 1872-ben kikötött. Az állami számszék azonban utasított a véleményezi a bizottság, hogy adjon mielőbb jelentést a ház határozata értelmében általa teljesített vizsgálatról, vagy adja elő azon okokat melyek eddig gátolták abban, hogy a ház határozatának eleget tegyen.

A képviselőház 1872-ik évi decemberben utasította az állami számvevőszéket, hogy a a miniszteri számvevőszékek számvetési és íkzelési rendszerének javítása iránt készitendő javaslatra nézve a képviselőház 1871. évi január 26-án 2827 sz. a. hozott határozatának, azon törvényjavaslatban nyújtott megoldást, melyet az 1870. évi XVIII. t. cz. alapján az egész állami számviteli rendszer megállapítása iránt elő fog terjeszteni. A bizottság azon reményt fejezi ki, hogy az állami számszék ezen határozatnak nem sokára egész mértékben eleget tesz.

A ház a tanintézetekre nézve kijelentette, hogy fenntartva előbbeni határozatát, oda utasítja miniszteriumot, hogy jövőre minden állami tanintézet, nemkülönben minden tudományos és közmívelődési intézet a közoktatási miniszter vezetése alá helyeztessék.

Utasította továbbá a miniszteriumot, hogy a jövő évi költségvetés előterjesztését megelőzőleg rész-

én is eljöttem. Hangja oly szelíd, oly kedves volt, hogy egészen meghatótt; de midőn felelni kellett volna, csak elpirultam s nem tudtam szólni.

Pedig oly sok mondani valóm lett volna neki, de nem mertem, féltem, igen sokat fejezek ki s egy merőben idegenhez nem lehet úgy beszélni.

— Mari, mondá hirtelen nagynéném, hát ugyan felelj már a kisasszonynak. Mit fog gondolni rólad, ha ily pirosnak lát, mintegy pipacs, a nélkül, hogy feltudná nyitni a száját?

Semmi sem tudott volna jobban bántani, mint hogy így szóljanak hozzám, Condat kisasszony előtt, anynyira vágytam, hogy okos, felnőtt leánynak nézzem.

De ez még nem volt elég, a mindig gunyoros Albert eléméckedni akarván hozzá tévé:

Oh ne bántsd őt mama, szegény kis baba, levágták a nyelvét.

Iressol ur megsajnál zavaromban s sietett más fordulatot adni a társalgásnak. Ő nem volt valami nagy elme, több egyszerűség és természetesség, mint finomság és mélység volt észjárásában, de kellemesen társalgott s mindig szívesen hallgattam őt.

Mártha csak néhány szót szólott, de az észszel és keccsel párosult.

A mi Condat urat illeti ő még kevesebbet beszélt, mint leánya; társalgása merőben jelentéktelen volt és úgy látszott, mintha a ház uraim örömet hallgatná őt; egyszer, vagy kétszer, még félbe is szakította beszédét. Néném, mint mondtam, igen nyájasnak mutatkozék s a társalgás legnagyobb részét ő folytatta; kiválság azonban Presle ur tartotta egész társaságot élénkséggben; soha sem láttam őt ily kedvvel, észszel s ily hévvel fejezni ki magát; soha sem láttam őt ily vigmosolygónak és boldognak, alig ismertem reá.

(Folyt. köv.)

„KELET” TÁRCZÁJA.

Mártha és Mária.

Regény.

Irta Aubray M.

IV.

(Folytatás.)

Ez különösen nyárban még feltűnő, midőn dús, buja növényzet váltja fel a jeget és dért: ekkor a bársonyszerű, puha gyepen, a kis szigeteken, hol hattyuk pihennek szomorú-fűzek árnyában, s a kettősen kanyargó lépcsők nyughelyein, önkénytelenül keresi az ember tekintetével ama üde, rózsás gyermek arczokat, s ama szép fiatal nőket, hosszú uszályos ruhákban, minőket az angol festők szeretnek nagy képleteken előtűntetni, mikor „a nagy világi életből” ábrázolnak jeleneteket.

Iressol ur jött ki, minket elfogadni, az ő urias lekötölező modorával, melyet cousine-om „igen ó divatúnak” nevezett, de mely engem mindig azon hajdani nemes lovagokra emlékeztetett, kikről nagynéném, néha jó kedvében beszélgetett nekünk.

A kedves öreg berezített egy kellemesen befűtött salonba, mit még vidámabbá tett az élénk lobogó tűz, mely egy ókori faragványokkal diszitett fekete márvány kandallóban pattogott.

Minden arra mutatott, hogy ez osztályt, csak a téli időszakban lakják: a tetőzet fresko-képei, egy kecses téli csoportozatot mutattak. Ugyan e téli tájkép ismétlődött őt, vagy hat festményen. Itt hóval borított mezőt tüntetett fel, amott kopár oldalakat, dombokat, minden lomb és zöldség nélkül befa-

letes javastatot terjeszen elő az iránt, mikép lehetne az egyes miniszterek által a könyvtárak gyarapítására igénybe venni szokott összegeket, egy országos könyvtár létesítésére fordítani, úgy, hogy e mellett mind az egyes miniszterek szükségleteinek elég tétessék, mind közönség az így létrejött könyvtárnak hasznát vehesse.

A folyó évben pedig a könyvtárak gyarapítására az egyes miniszterek költségvetésében megszavazandó összegeket, kölcsönös értekezés folytán úgy használja fel, hogy a könyvek beszerzésénél, a szükségtelen többszörös példányok mellőzésével, mentől nagyobb eredmény éressék el, s a beszerzendő könyvek nagyrészen legalább a létesítendő országos könyvtár első alapját képezhessék.

A miniszterium azon jelentést tette a bizottságnak, hogy ezen határozatok fogadtatásai iránt folytatja a tárgyalásokat és annak idején fog jelentést tenni.

A bizottság tudomásul vétetni véleményezi a miniszterium ezen jelentését és a múlt évi határozatot fentartani véleményezi.

Az országos közalapokra vonatkozólag, azon elvnek végleges keresztül vitelére utasította a ház a miniszteriumot, hogy jövőre minden országos közalap azon miniszter költségvetésébe véssék fel, a kinek kezelése és rendelkezése alatt áll, és pedig a kiadások a szükséglet, a bevételek, a fedezet illető czimei és rovatai között. A képviselőház ezenkívül elhatározta, hogy az országos közalapoknak pénztári kezelése a pénzügyi miniszter alá helyezzessék és az egyes miniszterek csak kezelési pénztárakkal bírhassanak, melyeknek pénzkészlet maximuma meg legyen állapítva.

A pénzügyminiszter jelentése szerint a ház ezen határozata végre van hajtra.

A szolgálati általános schematizmust illetőleg kijelentették azon miniszterek a kinek tárcájára vonatkozó schematizmus, még eddig elő nem került, hogy annak összeállítását mielőbb eszközölni fogják és gondoskodnak arról, hogy az mielőbb közzé tétessék.

A képviselőház az 1872-ik évi költségvetés tárgyalásánál egy bizottságnak kiküldését határozza el, mely javaslatot készítsen arra nézve, hogy a törvényeknek teljesen pontos és hiteles szövegezése, és egészen hibátlan szövegben közzétételre céljából, a törvényjavaslatoknak szentesítése alá terjesztésének módja mikép szabályoztassék. Ezen határozatnak fogadtatása múlt évben elmaradt.

A képviselőház múlt évi november hó 25-én egy bizottságot küldvén ki általában a házszabályok átvizsgálására, ezen bizottság fogja teljesíteni ezen megbízatást is és javaslatotba felveszti a törvényjavaslatok szentesítés alá becsatolásának módjára vonatkozó javaslat készítését.

Ezen jelentés bevezetésében felelőltette a bizottság, hogy azon észrevételeket és javaslatokat, melyek a költségvetés egészére vonatkoznak és egyik tárcza előirányzatát sem illetik, sajátlag ezen jelentésbe veszi fel. Az 1873-ik évi költségvetés általános tárgyalása alkalmával a ház által hozott azon határozatok fentartásán kívül, a melyek még eddig nem teljesítettek és a melyekről a bizottság fentebb szolt.

Még a következőket ajánlja a bizottság a tisztelt képviselőház figyelmébe.

Azon nagy hiány, mely az 1873-ik évi költségvetésnek még rendes szükségleteiben mutatkozik, sürgetőleg követelte, hogy a bizottság fokozott figyelemmel vegye vizsgálat alá az előirányzat minden részét, kétszeres gonddal kutassa a kiadások minden ágában azon tényezőket és vegye bírálat alá azoknak okait, melyek az eddigi és az 1873-ik évi előirányzatban a költségek folytonos növekedését idézik elő.

Ezen okok vizsgálatában általában a közigazgatás nagy összegekre rugó szükséglete és ezek között főleg a központi igazgatás nagy költségei, az ott fennálló ügyosztályok és az alkalmazott hivatalnokok nagy száma és általában a központi igazgatás évenként igen növekvő összegekre kerül, a melyek 1869-től fogva tetemesen emelkedtek évről évre 1869-ben a központi igazgatás költségei 2,158,600 frtba kerültek 1872-ben 2,802,111 frttal. 1872-ra 2 m. 844,581 frttal irányoztattak elő.

	1869	1872	1873
Miniszterelnökség	117,100	129,080	129,080
felső	78,000	66,384	64,854
belügyi	307,800	332,014	329,985
pénzügyi	709,800	886,666	901,166
közmunka	202,700	381,680	390,520
földmiv. és	133,000	163,380	163,380
vallás és közoktatás	239,000	254,484	253,684
igazgatásügy	190,300	233,950	251,990
honyvédelmi 1868: 53,000			

1869 tényleg 53,000 307,773 311,922
horvát-szlavon 69,900 46,700 48,000
2.158,600 2.844,584

Tehát a központi igazgatás költségei 1869-től 1873-ig emelkedtek 685,984 frttal.

Ezen évről-évre emelkedő kiadások dacára, melybe a központi igazgatás kerül, nem felel az meg mindenben a gyors és rendezett közigazgatás igényeinek.

(Folyt. köv.)

1872. nov. hóban az erd. muz. részére beküldött adományok jegyzéke.

I. Könyvek és kéziratok: A cs. kir. főudvarmesteri hivataltól: Die Kunstwerke der Schatzkammer des vest. Kaiserhauses 15 és 16 Lief. A Smithsonian Institutiontól. Annual Report 1870-ről. Washington 1871. Gr. Mikó Imrétől két régi nyomtatvány. Szász Béla egyet. tanártól 30 köt. könyv. Stein Jánostól két. köt. Stein Gáboról 6 köt. A marosvásárhelyi jogász egyet. jegyzőkönyve 1870 és 1871. évre. Imreh Sándor marosvásárhelyi nyomdájától Prém József „Omaga ellen“. Regény M. Várhelyi 1872. A sárospataki ref. főisk. nyomdájától Emericz Dávid Német nyelvtan 1 köt. S. Patak, 1872. Szamosi János egyet. tanártól 2 eredeti oklevél és egy oklevél másolat.

II. Régiségek és érmeek. Szeredai Aladártól 1 ez. pénz. Zsobokról vásárlás a Mike-féle gyűjteményből 1 kőbalt. Dr. Groisz Gusztávól 1 olasz bankjegy. Gr. Mikó Imrétől egy arany dírem.

III. Természeti tárgyak: A személyzet saját gyűjtése a picus major nagy barkály és egyházi kakas (gallus domesticus) csontváza.

December hóban.

I. Könyvek: A szebeni Krein für Naturwissenschaftentől Kohandlungen u. Mittheilungen XXII. Jahrg. Hermannstadt 1872. br. Zichy Endmundtól. Ifj. Kubinyi Miklós Árva vára tört. Pest 1872 — A keresztény magvető szerkesztőségétől Channing válogatott művei 3-ik köt. Kolozsvár 1872. — Dézsi Lászlótól Matkó István bányász esküvő H. n. 1668/r — Dr. Török Auréltól der feinere Bau des Kuorpels in der Achillessehne der Froches Würzburg 1872. — A tiszamelléki ref. egyházkerületől, Névtára 1873-ra s Patak 1872. — A debreczeni fő iskolától értesítője 1872. évre Debreczen 1872. Gött János és Henrich brassai nyomdájától költői példány 3 füz. Imre Sándor m.-vásárhelyi nyomdájától két példány 3 füz. Az eszékamerikai egyesült államok hadügyminiszterétől 3 meteorol. térkép és 3 bulletin.

II. Természeti tárgyak: Mosel Antaltól 1 drb. sajátos forrtiev kőso. Pap Gyula 1 fejtű menyét. Freyn Józseftől 1 csomó szárított növény Pestről.

Külföldi szemle.

Arra nézve, hogy minő hatást gyakorolt Napoleon halála Párisban, a „Köln. Ztg.“ egy jan. 9-ki párisi táviratot közöl, mely így hangzik:

„Napoleon halálának híre itt d. u. 3 órakor jött köztudomásra, és mint a ragadó tűzvész terjedt el azonnal egész Párisban. Csaknem mindenütt azt lehetett észrevenni, hogy a halál híre meglepődéssel fogadtatott; a visszaemlékezés mindazon szerencsétlenségekre, melyeket Napoleon Franciaországnak okozott, újból felélénkült; a legkiméletlenebb kifejezésekkel lehetett találkozni s csak itt-ott volt hallható egy-egy szelidebb megjegyzés. A börzén, hol a halálhírt miandjárt 3 óra után tudták meg, az értékek emelkedést eredményezte. A járadék, mely hivatalosan 53.82-vel zárattott le, 24-re emelkedett, mert az ex-császár halálában egy kedvező eseményt láttak Franciaország békéjére nézve és azt hitték, hogy a helyzet egyik legnagyobb nehézsége már eltűnt. A bonapartisták azért nem hagyhattak fel terveikkel, mert ha már nem többé III-ik, hát akkor IV-ik Napoleont emelik paizsra. Mindazáltal az ex-császár halála nagy csapás rájuk nézve, mert a hadsereg nem rokonszenvez a fiatal herczeggel, sem azokkal, kik a császárságon csüngenek.

Versaillesban még az ülés tartama alatt jött köztudomásra a halálhír és nagy sensációt keltett. Rouher-el a hajdani rendőrőrnök: Pietri tudatta a hírt.

Igen valószínűnek tartják, hogy Napoleon halála szakadást fog előidézeni a bonapartistákban, mivel állítólag egy végrejártat van, mely Eugeniát biztatja meg a bonapartisták törekvéseinek vezetésével, míg Napoleon hg és hívei erősen el vannak határozva, hogy nem fognak meghajolni a „spanyolnó és azon párt előtt, melynek élén ez utóbbi áll.

Chislehurstban tegnap nagyszámu idegen volt jelen. A katolikus templom tolongásig megtelt. Godard lelkész annyira meg volt indulva, hogy nem tudott prédikálni. A holt teste tábornagyi egyenruhába van öltöztetve a becsületrend nagy szalagjával és mellén ezüst kereszttel. — Benedetti Chislehurstba érkezett és Eugenia császárné által elfogadtatott.

Angliában egy új demokratikus mozgalom kezd lábra kapni. A londoni demokrata körök egy központi brit demokrata conventiót akarnak szervezni, melynek czéja Nagybritannia és Írland összes demokrata egyleteit egygyé olvasztani, hogy így közös erővel működhesseken a közös célra. A program kiadványa az angol alkotmány javítását, a törvények codificálását, az általános szavazatjog behozatalát, a felsőház eltörlését, az egyházi vagyon államivá tételét, minden várm. várm. hivatal és posta-bevétel megszüntetését, az adóknak, szárazföldi és tengeri hadseregnek leszállítását, az általános védőkötelezettség behozatalát, a nyugdíjak eltörlését és végül Írland népének azon teljes jog megadását, hogy az mint Nagybritannia gyarmata, önmagát kormányozza.

A középázsiai kérdés most azon stadiumba lépett, hogy az orosz és angol kormányok arra gondoltak, hogy a két hatalom birtoka között Közép-Ázsiában egy demokracialis vonalat kell megállapítani. Anglia kijelentette volna, hogy Oroszország kiterjeszkedését az Ouzson túl nem nézhetné el jó szemmel. Schuwaloff grófnak, ki jelenleg Londonban időzik, nevezetes megbízásai és instrukciói vannak — mint hírlak — ez ügyre vonatkozólag.

V-ik közlemény.

a Tordán felállítandó árvaház javára
A harmadik műkedvelői előadás tiszta jövedelme 85 forint 12 kr.

A tisztelt műkedvelők egy ritka becsü áldozatot tettek a felebaráti szeretet oltárára, mely sok árva könnyűt fogja felszáritani, s melyre minden jó érzésű ember hálával fog emlékezni. Az árvák szívében örök betűvel lesz felírva e szép tettök, melyért méltó jutalmat csak önkéltőlben találhatnak.

Hálás elismeréssel kell megemlítenünk a rendező bizottmány erőfeszítését, mely tapintatos eljárásával oly meleg részvétet tudott felkeltetni.

Fogadják mindnyájan legmelegebb méltánylásukat, s hálás köszönetünket az árvák nevében.

Csongray Domokosné. Phul Ignáczné,
titkár. elnök.

Magyar színészet.

(N.—r.) Szerdán, jan. 15-én szerepváltoztatással „Lecouvreur Adrienne“ — írta Legouvé, ford. Egressy Béni.

Mindennek legjobb orvosa az idő, még a téves nézeteknek is. A jutalomjátékokat az idén eltöltötték, leginkább azért, mert egyenlenséget szültek a színpad tagjai közt, s nem egyenlet a jutalmazott önkényétől függő silány művek kerültek színre általok. Utóbbi érvet mellőzhetné teszi a szigorú kritika; az előbbi pedig semmit sem mond, mert egyenlenség mindig és mindenütt lesz, míg a lét nyilvánulásai a szabad verseny eszméje önt életet. És míg a csak néhány rokonszenves nagy tevékenységből származó egyes kitüntetések könnyen felkölthetik a talán tehetségesebbek, de zárkózottabbak féltékenységét; addig a több kiváló számára biztosított jutalomjátékok alkalmat nyújtanak indokoltabb és érvényesebb elismerésekre. — Lecouvreur Adrienne versenydarab volt úgy a két primadonnának, mint ezek különvált pártjainak is. No, a pártok közül a tegnap működő hatalmasabbnak látszék; a játszó versenyét azonban kissé nehezebb megítélni, épen azért nem annyira a két szóban lévő tehetség mérlegeléséből kell kiindulnunk, mint inkább a színmű bírálatából. „Lecouvreur Adrienne“ szomorú játék ugyan, de nem tragedia. Eltekintve attól, hogy a gyöngye tragikái mag csak három hosszú felvonás után tud kicsírni belőle, küzdölme nem elég nyílt, bekötött szemű Nemezeise pedig egy csaknem ártatlant sujt. A valódi tragédiának nem szabad leverőnek lennie: Lecouvreur Adrienne nyomasztó világfájdalmat hagy maga után. A mű jellemei ugyan csak színészettek, lélektani igazság is sok van benne, de végén mintegy kettő van vágva és a sors feyverének éle történetesen a szegény Adrienne szívet találja kellő közepén. A mi különösen az Adrienne jellemét illeti: lényének alapvonása a lyraiság, utóbb azonban a körülmények hősnővé avatják, miből az következik, hogy személyesítője két erős elemet, a lyraiságot és a hősiséget egyesítse magában. Ez bizony ritka tünemény, s nem is volt észlelhető a szóban lévő versenyben. Némethy Irmának tere a pathosz, Boér Emmáé a gyöngéd érzelem: L. Adriennét tehát nem adhaták a legteljesebb sikerrel.

Mindakettien ugyancsak kitétek magukért, s mi csak a legörvendőbb elismeréssel lehetünk irántok; csak hogy Némethy Irma erősebb, Boér Emma melegebb volt. Részletezéssel hosszasan lehetne a distinctiót bizonyítani, ha e lap szűk tere megengedhetné. A hatás igen egyforma volt, azzal a különbséggel, hogy Boér Emmának a jó közönség már jó előre elismerő hangulatba helyezte magát. Megjelenésekor kétféle verszőn, nagyobbára fényképével ellátva és élénk taptapással kísérve üdvözölte őt. A második felvonás után számos tisztelői gyűlték körébe, élükön E. Endali Gyulával, ki egy csinos beszéd után, a tisztelőknévében, értékes asándékokat (kláris mellét, fülbevalót, gyöngysort, egyik csinos vers diszpéldányát és repkénykoszorút) nyújtott át az ünnepelt színésznek.

Az est legkötelesebb alakja különben Márai volt, ki a szerény Michonet-t ritka szép felfogással s mély bensőséggel játszta. Részvétele bizony áldozat volt, tekintve minapi szerencsétlen esetét, Kovács Gyula lebilincselő Maurice; be kell azonban vallanunk, hogy kedvetlenül játszott, s kevés fiatal elvanással, mit — egymagára — Egressyben jobban kiemelve láttunk, mint igen találó egyénitést. Fodoré a kigyó jellemű Baillon herczegnőben ép oly üres, szintelen és szenvedélytelen volt, mint első alkalommal. Hámi humorosabb Abbé, mint Krasznai; ez pedig nem oly méltóságos Baillon herczeg, mint Kovács Gyula.

A mondottakat nyilvánítja részrehajlatlan kritikák. A két előadás egyformán észrevé

Közönség még nagyobb számmal volt a multkorinál.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Pesten jan. 16. 10 ó. 30 p. d. e.
Érkezett jan. 16. 12 ó. — p. d. e.

A holnap kezdődő budgetvita fölötté élénk és érdekes lesz. A vitában részt vesznek Gorove, Pulszky, Wahrmann, Zsedényi s valószínűleg Csengery; a vitát Széll Kálmán, a pénzügyi bizottság előadóinak exposéja nyitja meg s utána Kerkapoly szolt.

A Lónyay-párt tegnapelőtt értekezletet tartott, tervivel azonban megbukott.

A delegatiók martiusban ülnek össze Bécsben. Az osztrák Reichsrath tegnap megnyílt

Napoleon temetése tegnap délbent történt, melyen mintegy 10,000 ember jelent meg. Nyugalom volt minden demonstratio nélkül.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, jan. 16 1873.

— Hymen Bittó Istvánnak, a képviselőház elnökének esküvője Dulovicsné urnóval szerdán délután tartatott meg.

— A zene-conservatorium 187 $\frac{1}{2}$ évi 3-ik rendes, hangversenye t. é. Január 19-én (Vasárnap) d. u. 4 órakor fog megtartatni a városi Redoute-ban következő műsorozattal: 1. Oberon nyitány nagy zenekarra Weber E. M-től. — 2. A szerzetes dala Mayerbeertől, énekl. Marcell Géza ur. 3. Ötös (Quintett) opus 44. zongora és vonó négyesre) Schumann-tól, előadják Lambert J. Dr. Kolozsvári János, Dr. Hintz, Konecz Dán, és Trandafir M. urak. 4. Nagy Ária flottóv Stradella című dalművéből, zenekar kísérettel énekl. Vikó Polik. a. 5. Wellington győzelme v. a vittonai csata nagy zenemű vagy zenekarra. Beethoven-től. két részben (a. csata. b. győzelem) Ezen hangversenyben nem tagyok is részt vehetnek.

— A kereskedelemügyi ministerium engedélye folytán folyó hó 15-től kezdve N.-Szeben és K.-Fehérvár közt egy napontai személy- szállítással egybekötött kétfogatu küldöncz kocsi posta járat rendeztetik be. A személy szállítás fedeles kocsiokon a postamesterek által eszközöltetik.

— A király Csömörön. A „Vác“ írja, hogy a rókvadászatok alkalmával a vadásztársaság nem régebben Csömörre tért be egy falat oszonnára. A jó csömöri nép, tudván, hogy közöttük van a királyi pár is, versenyezve sietett ki kenyerével az utcára. A fejedelem el is fogadta egy atyafi ajánlatát, s jó karóját szelt a friss cipőből. De a vendég-szerető atyafi váltig kínálta. „Közönségem jóakarátát atyafi — szóla tréfáson a fejedelem — hadd maradjon magoknak is, s én már jól laktam úgy is, köszönöm.“ „De már ez úgy is nagyságos király uréknak volt szánva, ha már nem eszik meg itten vigyék el utavalónak! — Ő felségének nagyon megtetszett a magyar vendég-szeretetet és nyilatkozata, egy aranyot nyomott a csömöri gazda markába, ki eltette emlékül ezt a kenyeret, a melyből a fejedelem oly jó ízű falatozott.

— Csapó Sándor — mint halljuk — a tornavivoda egylet által kereskedéséből vásárolt felszerelési tárgyakért semminemű díjt el nem fogadott, s azokat az egyletnek ajándékképen adta. Csapó Sándor ur nemcsak a legjobb és legolcsóbb czikketeket szolgáltatja a közönségnek, hanem mint már többször bebizonyította, a jó ügyért áldozni is mindig kész. Sok ily buzgó s lekes tagot kívánunk az egyletnek.

— Boér Emma kisasszonyt, tisztelői tegnap este szini előadás után éjzenével lepték meg.

— A Magyar Polgár szokott találékonysággal Szász Bólának, lapunk tiszkeresztőjének tulajdonitja azt a kis reflexiót, melyet a „Jónás lapjában“ Brassai név alatt megjelent persiffláló czikkre tévénk. A „M. P.“-ná lehet az a divat, hogy a munkatársak saját nézeteik nyilvánításában semmi önállósággal sem bírhatnak s még az ellenkező politikai párthoz tartozó egyének nyilatkozatait sem bírálhatják meg szabadon (lásd a Herman Ottó esetét), hanem a „Kelet“-nél, a lap politikai elvének határain belül a munkatársak önállóan nyilatkozhatnak. Így esett hogy e rovat vezetője is megbotránkozott azon egymuson, melylyel Brassai saját személyes gyűlölködésének bosszuját — bizonyos perverzities miatt az egyetem egész intézményén tölté ki. Minden job érzésű ember tyükszeme megőrezte amaz idétlen elcélzódás kehezességet s azért — a „M. P.“ engedelmeivel e rovat vezetője jövőre is ismerni fogja journalistai nötelességet, a nélküi, hogy erre a lapok t. szerkesztőjétől kellene hogy várjon inspiratiót, Rovat vezető.

— A tud. Akadémia épületén gyász lobogó leng. Vass József kegyesrendi tanár elhunyt. A boldogult felvilágosodott pap volt, buzgó tanfőúr s az irodalom terén leginkább a történelem köréből közölt dolgozatokat. Ezenkívül írt az ó. kori klasszikusokhoz többmagyarozó tankönyvet is. Több évig Kolozsvárt tanárkodott, hol közkezdességben részesült. Tevékeny életét 60 éves korában szakította félbe a halál. Temetése tegnap délután volt.

— **Báró Lopresti Árpád**, Temesmegye főispánja: Ormos Zsigmondhoz, mint a temesi gazdasági egyesület elnökéhez levelet intézett, melyben a mondott egyletnek 100 cat. hold földet ajánl föl hat évre minden díj nélkül, azon esetre, ha az a kormány segítségével képes lesz egy minta gazdaságot berendezni hasznos állatok és növények meghonosítása végéig. Lopresti báró fölkeri egytall Ormos Zsigmond urat, hogy a hasznos intézmény létrehozatala érdekében a kormányánál közbenjárni sziveskedjék.

— **Nyilvános elismerés.** A kolozs-monostori s hozzá tartozó uradalmak összes épületei a Victoria biztosító társaságnál lévén biztosítva, többek közt a bácsi rész-uradalom épületei, tűz által tetemes kárt szenvedtek. A Vitoria egy 48-óra alatt felvette és rendezte a kárt s midőn a teljes kárpótási összeget kezemhez vennem, kedves kötelességet teljesíték e derék intézetnek, szokott gyors és igen igazságos eljárásáért is köszönetet szavazni. Gőnczy Lajos, uradalmi gondnok.

— **Munyán Ágoston**, szamosújvári ügyvéd, közelebből jegyezte el Pesten, Br. Popp Vazul Lászlónak, a m. kir. curia tanács elnökének kedves leányát, Aurelia k. a. t. —

— A szamosújvári korcsolyázó-egylet, folyó évi február hó 1-én, felerészben a pesti népszínház alaptőkéje javára Pongrácz József zenekarának közreműködésével zártkörű táncvigalmat rendez.

— A s.-szentgyörgyi törvényszékhez telekkönyvi irnokká Vajna Ferencz Sepsz-Szt.-györgyi járásbírói díjokat nevezte ki a kir. igazságügy-miniszter.

— **Lécfalvi Gyárfás Elek**, ny. orsz. főtörvényszéki titkár ur, mélt. év febr. hóban 100 frt. alapítványt tett a lécfalvi ref. egyház fiu-iskolája javára; nevezett ur ez újév első napján intézett nagylelkű újévi ajándékkal lepte meg és örvendeztetette meg egyházát, midőn most leányiskolájának tett szintén 100 frt. o. é. alapítványt és ez összeget rögtön le le fizette.

— **Szentkuton**, Győrmegegyében, felemették a tanító fizetését 150 frtról 180-ra, azon világos kikötéssel, hogy ezután a templomot ő seperje ki. Ehhez sem kell commentár!

— **Bernáth Gazsi** hagyományai közt egy lepecsételt levelet találtak, melyre az volt írva: „Lavotta tiszteletidője” Valószínűleg az összeg ez, melyet a zenedétől kapott az ősszel Lavotta arczképért és kéziratáért. Belül pedig ez volt olvasható: „Temetés költségeimre” Szegény öre g hozzá nem nyúlt volna. Igen csattanós czáfolat ez egy pesti német lap azon jellemzésére, hogy Bernáth a balek fogók közé tartozott, ki azért élcelt az étköző helyiségekben, hogy fizetessen magának.

— A **hirdetésdíjak** megszüntetésére az osztrák pénzügyminiszter megnyerte ő felsége jóváhagyását. Ezt a terhet lehettek a magyar aprók is, melyeknek minden hirdetés után 30 krnyl adót kell fizetni. Ausztriában hasonlíthatatlanul nagyobb jövedelmet hozott az államnak, mint nálunk, hol a folyó évre 90,000 frtban van előirányozva, s a lefolyt évben alig 80,000 frtot reméltek utánna. Az államnak jelentéktelen jövedelem, a lapokban és hirdeté közönségnek pedig nyűg.

— „**Magyar szövetség**” névvel egy új társulat van keletkezében, melynek célja a magyar nemzetiségi érdekek megóvása és érvényesítése és a társadalmi és kulturai irányának a magyar fajnál fejlesztése és erősítése. Az eszme Pólya Béla kis újszállási ügyvédtől eredt, s 10-én d. e. 10 órakor a zenekedvelők termében egy nagyobb számú, mintegy ötven válogott és tekintélyes férfiakból álló értekezlet halgatta meg az alapszabályok tervezetét. Szentkirályi Mór elnökle alatt Greguss Agost, b. Podmaniczky Frigyes, Busbach Péter, Löw Tibiás, Mudronyi Soma és mások élén részt vettek a vitában s végül — az alapszabályok kinyomatása elrendeltetvén — jövő vasárnapra alapító gyűlés határozottatott. A társulat vidéki egyletek szervezéséből álland, melyek működése egy központi „szövetségi tanács” által fog vezettetni.

— A **körmöczi pénzverde** működése. A gyulafehérvári pénzverde 1871 évben történt felosztása folytán a körmöczi pénzverde feladatává vált a magyar állam összes kerületeiből a bányászat vagy beváltás által nyert ezüst és aranyak kiveretése. A körmöczi pénzverde ezen fokozott feladatának képes volt a múlt 1872 évben tökéletesen megfelelni, a mennyiben 1872 évben kiveretett: 53,108 darab 10 frankos arany 4 frt 5 krjával 215,087 frt 40 kr, 273,161 db. 20 frankos arany 8 frt 10 krjával 2,212,604 frt. 10 kr, 3,456,245 db. egy ezüst frtos 3,456,245 frt. 1.285,806 db 20 kros váltópénz 257,161 frt 20 kr. 1.153,922 db. 10 kros váltópénz 115,392 frt 20 kr. Összesen: 6,256,489 frt 90 kr. Miután 1872. évre csak 4,980,553 frt volt előirányozva, tehát 1,347,935 frt 90 krrel több.

— **Jóakaró** tanácsot ad nekünk, magyaroknak valami Lóher nevű egyéniség az augsburgi „Allgemeine Zeitung”-ban. Ez az ur Magyarországról cikkezvén, kísüti, hogy: a német volt és marad is a régi culturnyelve Magyarországnak. Vajjon: Árpád németül beszélt-e? — Cikke végén pedig e „culturláhig” nemzet gyermeke így ír: „Ha Magyarország egészséges akar lenni, ha üdvös jövőjének kíván elébe nézni, akkor mindenekelőtt a magyar nyelvzsarnokságot (Sprachtyrannei) kell megörömi és a magyar hivatalnokai hálót szétszakítani. Köszönjük szépen a jótanácsot, de nem élünk vele s ha ezer évig ki tudtuk húzni, már csak ezután is megmaradunk magyarokul. Az oly rugdalozások mint a nyílenek az „A. Zeitung.” megnyitja hasábjait, csak azt eredményezik; hogy annál inkább részen leszünk nyelvünk és nemzetiségünk megóvása körül.

— A **bécsi világkítás tartalma** alatt Budapest és bécs között két gyorsgőzös fog közlekedni. Ezen gőzösök neve, nem „Esztergom” és „Visegrad” lesz, mint eddig hirt volt, hanem „Andrássy” és „Katinak” A két gőzös, melyek berendezése semmi kívánni valót sem fog főnhagyni, főlválva naponként reggeli 5 órakor fognak Bécsbe indulni, hova este érnek. Bécsből a visszautazás másnap reggel történik.

— **Külföldi hírek.** Mac Mahon és még néhány tábornok a „Bien Public” szerint engedélyt kaptak, hogy Napoleon temetésén megjelenhessenek az engedély megnyerése, írja a nevezett lap, nem járt semmi nehézséggel. — Az orvosok Napoleon holttestének felboncolása alkalmával, a vérkeringés fenakadását alapított meg haláloknak. — Milánói lapok aláírást nyitottak III. Napolton milánói szobrára.

— **Kádár János** maros-ludasi községi bíró, ki jelenleg 92 éves, közelebből fog egybekelni egy 32 éves nővel. A fehér bajn, de fiatal kedélyű ember az idősebbek társaságát merőben kerüli, s mindíg csak fiatalokkal társalog. — Eddigél mint állítja, 12,955 veder hervizes bor folyt le a torkán. Czélba vett házasságához fogadja az öreg ur őszinte szerencse kívánságunkat.

— **Nekrológ** Mártonffy Gergelyné szül. Konecz Juliánna maga s hozzátartozói nevében, mély bánattal jelenti, felejtethetetlen férje csik-szt-györgyi Mártonffy Gergely életének 82-ik évében, egy szerencsétlen esés következtében, 12 héti keserves szenvedés után történt kimúlását. A meghodogult született 1791-ben márczius 25-én, nőült 1816-ban, február 16-án, aranylakadalmát tartotta 1867-ben február 16-án. Nyugodjék békében!

— **Kozma — Miksa Rozália** asszony ő nagysága igen életrevaló eszmét vetett felszínre midőn a kolozsvári arváháznak 4 aranyat ajándékozott egy ösztöndíj alap kezdeményezésül, melyből a legszorgalmasabb növendékek fognak jutalmaztatni évente. A nemes hölgy egy igen lelkes levél kíséretében küldte be adományát s ohajtandó lenne, ha a szép eszme szélesebb körben is hódításokat tenne. Ez lenne a kezdeményező legjobb jutalma.

— **Napoleon** halála és a sorsjátékosok. A francia ex-cászár halála, mint minden nevezetes esemény, a sorsjátékosokat arra birta, hogy újra, és ezúttal tömegesen kísérték a szerencsét. A múlt pénteken Bécsben történt lotto húzásra igen sokan tettek meg a következő számokat 3 (harmadik Napoleon), 64 (Napoleon életkora), 20 (születési napja), 90 (a császárság tartama), s 42 (trónra léptének éve.) A szerencse istenasszonya bár szeszélyes, de szeteti a tréfát. Napoleon halálának komoly eseményét azzal tréfálta meg, hogy a szerencse vadászok hálójába tartott vetett. A főnnebbi kombinált számokból három, a 3, 20 és 90, a betevők nagy öröme kiejtött. Képzeltetni, hogy fognak bizni az illetők a napoleonidák szerencsecsillagába!

— **Rochefort** a fogságban Rochefort most a Saint Martin de Ré citadellában van fogva. A citadella és környezete nagyon szigoruan van őrizve, s az őrk minden kíváncsit távol tartanak a kis erődötől. A börtön igazgatója egy nagyon kedves ember, névre Harger, ki sokat elnéz a foglyok rokonainak. Rochefort-t gyermekei minden nap délután látogatják meg, s ünnepnapokon együtt is ebédelnek. Fogságában irodalmi munkák írásával foglalkozik, s reményli, hogy jobb idők is fognak következni, midőn azokat értékesítheti, Rochefort rendszeren rövid, nagyon meleg, barna kabátot visel, nem soványabb, mint azelőtt, s kecske szakála is szépen megnőtt. Inggallérjára és fehérműre most is sokat ad, s arczán látszik, hogy nagyon vápyódik ismét a boulevard aszfaltján sétálni, hol oly jól érezte egykor magát.

— **Gyilkosság** — piskótával. Párisban egy férj neje udvarlóját ép akkor lepte meg, midőn ez a légyotton várakozott. Tagadni nem lehetett semmit. A férj ekkor két dolgot huzott ki zsebéből, egy pisztolyt és egy csomagot. A pisztolyt a nőcsábítónak szegezte, a csomag tartalmát pedig az asztalra szorta. Huszonnégy darab piskóta volt az, a legártatlanabb étel a világon, mely még a kanári gyöngye gyomrának sem árt. „Őn enni fog!” — kiáltá menyedőgő hangon a férj, a pisztolyt a csábítónak szegve, Ez meg volt rémulve, s azt hitte, hogy a piskótákban mérge van, De nem volt mit tennie, s ennie kellett. Lassan, kellelenül porcoztatott el

már vagy hat darabot, mikor szomszúság lepte meg, s vizet kért. A dühös férj újra agyonlővéssel fenyegette, s a csábító tovább evett. Később is gyakran rimánkodott egy pohár vizért, mind hasztalan. Midőn a 22-ik darabot ette, egyszerre összeomlott, még valamit behegett aztán meghalt. Megölte a piskóta.

— **Elejtett** [hiuz Árvaváralja környékén az erdőkerülők jelentése szerint rég idő óta pusztította az őzeket egy különös állat, melyről nem tudták hogy farkas-e, róka-e, medve-e, vagy óriási vadmacska-e; mert hozzá hasonlót még soha sem láttak Swirczek földmives egy erdő kerülővel medvét indultak keresni, midőn a különös állatot egy erdei ösvényen fekvé találták. Swirczek előbb őznek tartotta s negyven lépésre közeledve hozzá felriasztá, s csak akkor látta, hogy még sohasem látott vaddal van dolga. Rálőtt s oly szerencsésen találta, hogy két nagy ugrás után, melyet a sietve hátráló földmives felé tett, s mely tiz ölnél nagyobb volt, életelenül terült el. Husát elköltötték, bűrét pedig Zichy Ödön grófnak küldték. Hossza a bőrnék 4 láb 3 hüvelyk volt, igen szépen pettyezett és barnított.

— A **legöregebb** ember Magyarországon Csártán Péter volt, ki Temesvárott 1539-ben született és 1724. január 5-én tehát 185 éves korában halt meg. Ifjúságában pásztor volt, később alamizsnából élt. Élete végéiben igen meggyőnyedt, de úgy is még egy fejjel magasabb volt fánál, ki szintén 100 éves lett Görög keleti vallású volt s igen szorgosan megtartotta a bójtót. Három században a kivetkező királyok korában élt: János, I. Ferdinand, I. Miksa, Rudolf, II. Mátyás, II. III. és IV. Ferdinand, I. Lipót, I. József és III. Károly. Halála előtt gr. Vallis altábornagy lefesteté s arczképe valószínűleg még ma is a nevezett grófi család birtokában van.

— **London népessége.** A legújabb felvétel szerint az angol főváros 78,080 acre, vagy 122 négy-szög angol mértföldnyi tért foglal el; ebből 2718 acre a Temse folyóra számítható le. A népesség sűrűsége középszámítás szerint e területen 42 egyén alenkint — a központi városrészekben 150, a keletiekben 107, az északikiakban 56, a nyugatiakban 52, és a déli részben, mely az egész területnek több mint felét foglalja el, csak 21. Eltham negyedben csak 1, Lewishamban 3, míg Szt.-Andrew és Holborn negyedben 410—418 és Berwick Sreet negyedben 429 emr esik egy acre-re.

— **Figyelmeztetés.** Tegnapi (jan. 16-iki) lapunk czimlapján 13. szám hibásan áll 12. szám helyett, mit kérünk tudomásul venni.

TANÜGY.

— A m. kir. közoktatásügyi miniszter, hogy azon panasznaknak, egyéni felszólalásoknak, követelményeknek és ohajtásoknak, melyek a népoktatási törvény végrehajtása körül egyfelől a sajátokban, másfelől feliratokban és kérvényekben nyilvánulnak, alapossága, vagy alaptalansága iránt tisztába jöjjön, egy szakértőkből álló bizottságot szándékozik összehívni, mely azon kérdést tárgyalná: vajjon szemben a fennmiltt kálkülönységekkel, szükséges-e immár hogy az 1868. 38-ik t. cz. revisió alá vétessék, és ha igen, jelesen a törvénynek mely szakaszai volnának azok, melyeknek revisiója ez idő szerint már elodázhatlannak mutatkozik.

— A kereskedelmi iskolák ideiglenes szervezete, a mint az a napokban legalább a középtanodákra nézve megállapítottatott, a szakértők által megelegethőleg fogadtatott s legfeljebb a tantárgyakkal tullelműzottság okoz némi aggodalmat. A kiszabott három év kétségtelenül igen rövid idő mindezen ismeretek elsajátítására, a melyekhez most a miniszteri rendelet még általánosán képző reális tantárgyakat is toldott. Az utolsó évre 33 tan-óra jut s még ebben az idegen nyelvekre fordított idő sincs beleszámítva. Különösen fontos a miniszterium azon intézkedése, hogy a nem tisztán szaktudományokat előadó tanárok csak olyanok lehetnek, kik a főreálitandó s főgymnásium számára is képesített s a többi tanároktól is másnemű vizsgálatok kívánatának meg s egyedül a könyvviteltanból lehet ezen képesítési vizsgálatot elengedi. Ohajtandók, ha ezen tervezettel kapcsolatban a kereskedelmi akadémiának régóta ígért rendezése is bekövetkeznék.

— **Érdekes írásreform.** A schweiczi tanító egylett a német orthographia átalakítását is feladatául tűzvén ki, egy commissiót bizott meg a munkálatok készítésével. A népoktatási hatóságok beleegyezését kinyervén, reménylhető, hogy az új rendszer rövid idő alatt meg fog honosodni. A „Schweiz. Lehrzeitung” jelenleg már ezen rendszer szerint adatik ki. A főbb változtatásokat következőkben jelölhetjük: 1. Egyáltalában latin betűk használatának. 2. A főnevek is kis betűkkel íratnak. 3. A nyújtást kifejező h és e néma betűk elmaradnak. Mily nagy könnyebbséget fog ezen új módszer a német nyelv tanítóinak adni, alig szükséges mondanunk.

KÖZGAZDASÁG.

K i m u t a t á s ,
a décsi kisegítő-péntár-egylet 1872. deczemberi havi forgalmáról.

Bevételek:

Péntári maradék novemberről 2,324 frt 81 kr. Könyvdij 4 új tagtól 5 frt. Havi betétel 5,296 frt. 19 kr. Visszafigetett kölcsön 58,790 frt. Váltódij 57 frt 65 kr. Kezelési bevétel 1,509 frt 65 kr. Összesen 67,983 frt 30 kr.

Kiadások:

Tőke-kiadás 4,082 frt 70 kr. Váltóra kölcsön 59,760 frt. Bélyegre 57 frt 65 kr. Kezelési költségére 216 frt 65 kr, Kézpénz maradék 3,866 frt 30 kr.

Összes kiadás: 67,983 frt 30 kr.

Dr. Szócs Sámuel, Govrik Ferencz, igazgató. pénztárnok.
Tatrosi Ferencz, Turbucz Ferencz, aligazgató. könyvvezető.

Magyar keleti vasút.

Bécs-n.-váad-kolozsvái vonal.

Besből Nagy-Várad Kolozsvár felé.

Állomások	Érkezik óra perc	Indul óra p.	Érkezik óra perc	Indul óra p.
Bécs ész. vasút	este	8 15	reggel	7 45
„ Állam vasút	„	8 25	„	7 55
Pest	reggel	7 30	est	6 5
Czegléd	„	10 33	„	8 55
Szolnok	„	11 22	„	9 58
P.-Ladány.	délután	2 35	reggel	1 26
Nagy-Várad	4 47	5 12	4 6	4 51
Mező-Telegd	6 4	6 6	5 48	6 4
Elsőd	6 31	6 33	5 29	6 10
Rév	7 —	7 5	7 12	7 30
Brátka	7 37	7 39	8 5	8 26
Csucs	8 26	8 36	9 19	9 58
B.-Hunyad	9 26	9 31	10 54	11 29
Sztána megáll.	9 57	9 59	12 1	12 3
Egeres	10 30	10 33	12 37	12 49
M.-Gorbó megáll.	10 50	10 52	1 6	1 8
M.-Nádas	11 11	11 13	1 2	1 38
Kolozsvár	11 39	éjjel	2 2	délután

Kolozsvárról Nagy-Várad Bécs felé.

Állomások	Érkezik óra perc	Indul óra p.	Érkezik óra perc	Indul óra p.
Kolozsvár	reggel	4 20	délután	11 30
M.-Nádas	4 46	4 48	11 59	12 7
M.-Gorbó megáll.	5 7	5 9	12 28	12 30
Egeres	5 26	5 31	12 48	12 58
Sztána megáll.	6 3	6 5	1 38	1 40
B.-Hunyad	6 33	6 38	2 15	2 55
Csucs	7 28	7 38	3 46	3 48
Brátka	8 25	8 27	5 8	5 13
Rév	8 59	9 4	5 46	5 48
Elsőd	9 31	9 33	6 30	6 40
M.-Telegd	9 58	10 4	7 7	7 17
Nagy-Várad	10 56	11 22	8 16	9 5
P.-Ladány	1 23	délután	11 44	éjjel
Szolnok	4 38	„	4 19	reggel
Czegléd	5 32	„	5 55	„
Pest	8 37	este	8 43	„
Bécs ész. vasút	6 9	reggel	6 36	„
„ Állam vasút	6 19	„	6 49	„

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyilttér.)*

A kolozsvári hitelbank és zálogkölcsön társulat elfogad készpénz betételeket 100 frt-tól kezdve pénztárjegyekért, a melyek után 6 % kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az angol-magyar banknál. A kamatok három havonként fizetnek.

A bank kölcsönöket ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitol váltókat; vesz értékpapírokat, Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frt-tól kezdve telekkönyvezett birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illető-6 3/4%-ot tesz.

Egyszersmind jelentjük, hogy első magyar általános biztosító társaság főgynökségének vezetését elvállalván, elfogadunk mindennemű tűz-, jég és életbiztosítást.

Az igazgatóság.

Minden betegnek erő és egészség gyógyszer és költség nélkül: Revalesciére Du Barry Londonból.

Minden betegségek gyógyítása gyógyszer és költség nélkül az izletes Revalesciére du Barry, mely gyermekeknél és felnőtteknél a gyógyszer egy öte nedvrszét sem teszi. Kivonat 76,000 gyógyítási esetből gyomor-, ideg-, altest-, mell-, tüdő-, nyak-, hang-, lélekzsi. mirigy-, vese- és hólyag-bántalmakból, melyekből kívánatra másolatok ingyen és bérmentre küldetnek.

64,210. sz. bizonyítvány.
Nápoly, 1862. april. 12.
Uram! Egy szabetség folytán hét év óta borzasztó elsoványodott és szenvedő állapotban voltam. Nem voltam képes elvasni vagy írni; testemen minden ideg reszkett, a rosz emésztés és folytonos álmatlanság folytán örökös idegizgultságban szenvedtem, mely ide oda tűzött és nem hagyott egy perczig se békét, a mellett a legnagyobb jokban mélabús voltam, sok orvos kimerítette minden tudományát a nélkül, hogy enyhítet volna szenvedéseimet. Teljesen kétségbeesve próbáltam az ön Revalesciére-jét és most, miután 3 hónapig élttem vele, hálát mondok Istennek. A Revalesciére a legnagyobb dicseretet érdemi meg, egészségemet végleg helyreállította és arra képesített, hogy helyemet a társaságban ismét elfoglalhattam. Teljes hálával és tisztelettel.
Marquise de Brehan.

65,715. sz. bizonyítvány.
Páris, 1866. april. 11.
Uram! Leányom a ki igen szenvedő állapotban volt, sem emésztett, sem aludni nem tudott; Álmatlanság és gyengeség és ideges izgultságtól egészen oda volt. Most a Revalesciére-ecskolád által egészen helyreállt, jó étvágygal, emésztéssel bír oly jó kedvvel, melyet már rég óta nélkülözött. H. de Montois
72,448. sz. bizonyítvány.
Cadix, 1868. junius. 8.

Nem mulasztatom el, őnt azon jó hatással értesíteni, melyet az ön Revalesciére-chocoládéja ném állapotára előhozott. Ez sokévi altestfájdalmak- és folytonos álmatlanságban szenvedett. Az ön megbecsülhetlen Revalesciére-chocoládéja ismét helyreállította.

Moysan Vincente.
Táplálóból lévén mint a hns, a Revalesciére felnőttek és gyermekeknek 50-szeres árát megalkarította gyógyszerre. Bádgozelecekekben fél fontos 1,50, 1 fontos 2,50, 2 fontos 4, 50, 5 fontos 10 frt, 12 frs 20 frt, 24 frs 36 frt. Revalasciére-lepénykék, szelencékben 2 frt. 50 kr. és 4 frt. 50 k. Revalasciére chokoládé por- és tábla alakban 12 csészére 1,50, 24 csészére 2,50, 48 csészére 4,50, poiban 120 csészére 10 frt, 28 csészére 20 frt, 576 csészére 36 frt. — Kapható: Barry du Barry és társánál **Bécs, Walfischgasse 8. sz. Kolozsvárt: Bind ercinnagyserésznél.** Pesten: Török, Prágában: Fúresh J, B gyben Eder F., Debreczenben: Mihálovics István gyógyszerésznél, Duna-Földvár: Nadha Pálnál, Károlyváros: Brüll P-nél, Kanizsán: Lovak Károlynál, Mairos-Vásárhely: Fogarasi Dömötörnél, Pozsonyban: Pisatorifelixnél, Székes-Fehérvárott: Diebala Györgynél, Vágújhelyen: Cng-legner Ignácnál, Varasdon: dr Halter A-nál, Agrámban Irgalmasok gyógszertárában, a szonkivála bécsi ház postai utalványagy utánvét mellett szétküldi.

*) E rovat alatt közöltékért csupa a sajtóhatóság irányában vála felelősséget
Szorok,

(24) **Mű-kertészi ajánlkozás.**
Egy tapasztalt és jó bizonyítványokkal ellátott fiatal ember, ki a magyar, német és román nyelvekben jártas; éhajtana helyben vagy vidéken mint **udvari-kertész** alkalmazást nyerni.
Becsese levelek kéretnek:
László Józsefhez Kolozsvárt, bel-farkasutca 79 számhoz.

(21) **Pályázati hirdetmény.**
Nemes Hunyadmegye gyógyjárás-ban, a benzenczi körjegyzőség időközileg üresedésbe jöven, annak betöltésére az 1871 XVIII. t. cz. 83-ik § értelmében ezennel pályázatot nyitattik. Ezen körjegyzői állomással, mely áll Benzencz, Piskincz és Gyalár szövetkezett községek csoportulataiból, o. é. 400 frt. évi fizetés, 40 frt. lakbér és

megfelelő irodai állomány van öszveköve. Szabályszerűleg felszerelt pályázati folyamodványok **f. év február 15-ig** alóli hivatához annyival inkább benyújtandók, mivel ezen határidőn túl folyamodványok el nem fogadtatnak. A választás f. év február 20-kán fog megtartatni Benzencz községében. Nagy-Rápoly, 1873. január 8-kán. Utolsó posta-Piski.

KERESZTES SÁNDOR,
szolgabíró.

ERDÉLYI NAGYOBB
Képes Naptár
1873-ik közönséges évre
a m. miniszterium, királyhágón inneni m. k. bányá- jószág- és pénzügyi hatóságok, megyei közigazgatási hivatalok, az ujon szervezett törvényszékek, a királyhágón innen lakó ügyvédek, orvosok teljes tisztí czim- és névtárával s kolozsvári kalauzzal ellátva.
ÖTÖDIK ÉVFOLYAM.
Ara 50 kr. o. é.

(28—*)
BÜKK-FÁ
(434)
Karváz Gyulánál Kolozsvárt
Egy hosszú öl 20 forint o. é.
Nagyobb megrendelésnél olcsóbb.
Megtéríthető Karváz József ur udvarán főtér.

Legujabban megjelentek
s Stein János erdélyi muzeum-egyleti könyvtárusnál **kaphatók:**

A vallás és bölcsészet történelme Németországban.
1834. Heinotól. Fordította Steinbach József.
Ára 1 frt 20 kr.

KRISZTINA.

Regény. Irta Nagyváthy Kálmán. 2 kötet. Ára 3 frt.

Önmaga ellen.

Regény. Két kötetben. Irta Prém József. Ára 2 frt.

Keletázsiai utazás.

Irta Bernáth Géza. Ára 1 frt 50 kr.

Nyálvünk hangolvasásáról.

Irta Vadnai Rudolf.

I. Az önhangzók olvasása. Ára 1 frt 50 kr.

Irodai fali naptár 1873. évre.

Rom. katolikus és protestáns, görög-orsz és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, s a királyhágón inneni rész törvényszékei táblázatos kimutatásával.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. Postán küldve 35 kr.

Fontos!
A
községi közigazgatás,
vagyonkezelés és számadások
kézikönyve.
Tekintettel a jegyzői szigorlatokra.
Irta **TILL ANTAL.**
II. Kiadás.
Kapható: Stein János erdélyi Muzeum-egyleti könyvkereskedésében Kolozsvárt.
Fontos!

Nagy választék
STEIN JÁNOS
PAPIR-KERESKEDÉSE
nagyban és kicsinyben
(335) KOLOZSVÁRT, (5—6)
főtér 2-dik szám, a tanácsolház mellett
kaphatók:
ablak görfüggönyök
(Roulette)
a legnagyobb csinnal kiállítva, darabja **1 frt, 1 frt 10, 1 frt 20,** és feljebb. A felfüggesztéshez szükséges vasszerkezet **ára 50 kr.**

2 frt 60 1000 drb lelvél ragasz arany-nyomattal különböző színű papírra.
80 kr. 100 drb legujabb divatu névjegy kréta vagy bristol papíron.
1 frt 60 kr. 100 könyvmatu névjegy egy soval kréta- vagy bristol papíron.
1 frt 70 kr. 100 finom levélpapír monogrammal négy színbe nyomva, csinnal kiállított tokban.
10 kr. egy csavar-irón.
30 kr-tól 2 fr. " " finomabb.
1 fr. 90 kr. 100 drb legujabb divatu három szögű levélpapír borítékkal és monogrammal ellátva, legnagyobb dombor nyomattal.
20 kr. egy doboz levél ragasz egyes betűvel ellátva gelatinon.
20 kr. egy Freiwirth Lipót-féle szépirási minta-utastással, melynek magán segélyével a legszebb írás 8 óra alatt elsajátítható.
20 kr. ugyanaz német nyelven,
16 kr. egy zsebbeli vagy úti tintatartó zárral ellátva.

35 kr. egy üveg valódi amerikai pecsé tisztító, melylyel 5 percz alatt a ruhából bármilyen pecsét, kitisztítható.
20 kr. egy üveg új ragasz, mely a legbiztosabb szer üveg, tajak, porcellán vagy csont öszszeragasztására.
8 és 10 kr. egy ív öszszerakó kép, mely a legmulattatóbb és leghasznosabb játék, gyermekek részére.
20 kr. nagyobb, tokban.
30 kr. egy valódi római É húr, melynek jósaága felülmulthatlan.
57 kr. 144 drb valódi angol toll.
82 kr. 144 drb " " aluminium toll.
40 kr. Egy drb lackbőr boríték, pénz-és írárok zsebbenni tartására.
60 kr. egy üveg tintatartó, megtöltve a legjobb reform extract tintával.
18 kr. egy angol tollkés, iskolai- és magán használatra.
40 krtól 8 frtig finomabbak.

Ugy szintén vonalozott és bekötött kereskedelmi-, üzleti és gazdasági **könyvek** dús váiasztékban jutányos árért.
Pontos szolgálat.

(487) **VICTORIA** (4—*)
biztosító társaság Kolozsvártt
(alapítva 1865-ben.)
Biztosítéki alap, az 1871-iki zárlat szerint, törzs és tartalék tőkében s évi bevételekben **öt millió.**
Biztosításokat fogad el:
Tűz-, jég-, szállítási károk ellen, úgy az ember életére.
Az épület-biztosítási osztálynál, kiváló figyelembe ajánlatnak a VICTORIA által életbe léptetett:
társas-, árva- vagyon és egyházi biztosítás, mire nézt külön, rendkívül kedvezményes, díjszabások vannak megállapítva. Házi berendezések, mint: butor, ágy, ruhanemű stb. különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál. Ezekon kívül is biztosítás nyújtatik, mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyárookra, malmokra, vasúti építkezésekre, kereskedelmi raktárookra, boltban levő cikkekre, nyers és feldolgozott anyagokra, szabadban és fedél alatt levő gabona és széna rakományokra, tűz, villámcsapás, rombolás, robbanás és kiharcolkodás veszélye ellen.
Egyszermind, felhivatik a t. közönség **életbiztosítási** ajánlatait is a „Victoria”-nál tenni meg, mely minden irányu módozataiban, a legnagyobb előnyöket nyújtja.
Életbiztosítási példa:
Halál esetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja:
a biztosító =
20 — 30 — 40 — 50 éves =
34 ft 60 kr., 45 ft 40 kr., 63 ft 40 kr. 95 ft 20 kr.
Ezen kívül is minden módozatok mint: halálesetben fizetendő tőké, a biztosítónak még életében fizetendő tőké, gyermekek számára, nevelési, kiházasítási, vagy férjhez meneteli tőké, nyugdíj vagy életjáradéki összegek, temetkezési költségek biztosítása, úgy a **tul-élesi csoportokba** beállítás is elfogadtatik, mindnyája kedvezményes díj s a nyereseményben 50% részesülés mellett.
Előforduló károk azonnal becsültetnek és rendeztetnek. Bővebb felvilágosítással, átvételi könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak, a házassági felügyelők s vidéki ügynökségek.
A „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.
Wagner. Szász.

(22) **Egy hosszú öl tűzifa csak 15 frt.** (2—3)
helyt Kolozsvártt.
Siessen mindenki szükségleteit addig beszerezni, mig ezen fatömegből tart.
Raktár helyiség barátok-kertje sétaterutca.
Megrendelések KERESZTESY PÁL tulajdonosnál.